

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4. azonfelül soronként P 1.)
Rebenwurzl Lili. Budapest és
Weisz Hugó Wien-Dunajská Streda
 jegyesek.

Ehrengruber Eszti és *Spira Hilel* (Varannó) jegyesek.

*Wigdorovits Rózsi*ka Pápa, *Weinberger Jenő* Cigánd jegyesek.

Stein Gitus Pápa és *Schiffer Michel* Pápa (Jeruzsálem) jegyesek.

Kinderfreund Blüme Tarnow-Jeruzsálem, *Szoffer Dávid* Paks-Jeruzsálem jegyesek.

*Friedmann Rózsi*ka Abaujszántó-Miskole, *Günsberger József* Sárvár jegyesek.

Mayer Ignác gyáros szombaton ünnepelte Aharon Eliezer fia barmiczevóavatását, melyen a fővárosi orthodoxia színe-java megjelent. Az ifjú kitűnő psettlit is mondott.

Legfinomabb kivitelű, divatos parókák: *Altschüler*nél, Budapest, VII., *Csányi-utca 12.* (Telefon: 1-310-79.)

x *Jubadont* orth. kóser fogkrém, amely a bpesti orth. rabbiság felügyelete alatt készül, az összes orth. fűszerüzletekben kapható. Ezt a prima fogkrémet, mely tubusokban kerül forgalomba, összes vallásos hittestvéreinknek ajánljuk. (Lásd hirdetést.)

Chanukára
 ajándékba
 zsidó könyvet
GONDOS SÁNDOR
 zsidó könyvkereskedéséből
 BUDAPEST,
 Andrássy út 53. Telefon: 1-171-22

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
STERN
ZÜCS
SZALONJÁBAN
SZERESSZE BE
 Szombaton zárva.
 BUDAPEST
DOROTTYA-UTCA 9.
 TELEFON: 1-823-51.
 Rendelések, átalakítások, prémezések legfinomabb minőség és kivitelben.

Orth. כשר kakaó és csokoládé
 a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaárúk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

SAMESZ-állás száztagú hitközségben lelépés ellenében átadó. Jó parnósze. „Magyar állampolgár” jellegű leveleket kiadó továbbít. (20. fill. bélyeg).

MISKOLCON füstöltárút Perlszteinnél vegyen. Szechenyi u.

DIÓ, elsőrendű, csemegebélű, kg-ja 74 fillér. Utánvétellel szállít: Mandl Márton, Gyöngyös.

EBÉDKOSZTOT orth. kóser tiszta helyen keresek. „Vörösmarty-utcahoz közel” jelige.

PRIMA *Moginim, Jajre Déo, Rif* eladó. Bpest, VII., Péterffy Sándor-utca 29. fsz. 8.

DRÓSEKAT németül, mindenféle ünnepélyes alkalomra: *barmiczevó, chaszene, próba- és székfoglaló* előadásokat stb. P 550 előzetes beküldése ellenében: psettlit külön díjazással; diszkreció mellett frankó szállít: *Braun Izrael* rabi, Bpest, Szövetség-u. 43.

C SINOS fiatal, kimondottan szép leányrokonom részére intelligens bóchür talmidchóhomot keresek. 3000 P-t kap és álláshoz juttatom. „Bász Talmidchóhom” jelige. (20 fill. bélyeg).

NEMET AJKU fiatalabb lányt keresek 2 kisebb gyerekhez, emigrált is lehet. Fényképpel ellátott ajánlatokat „Vidéki város” jelige alatt kiadóhivatal továbbít. (20. fill. bélyeg.)

PERFEKT német kisasszonyt két gyermek mellé keresek. Wesselényi-u. 6. II. 2.

KOSZTÜMÖKET, télikabátokat estélyi és utcai ruhákat, elsőrendű kivitelben méltányos árban, modell-rajzok után készít: *Weiszmann Gizella* francia és angol női szabósa, Bp. Király-utca 13. (Gozsdu udvar, IV. épület II. 22.) Ugyanott szombattartó tanulólanynok felvétetnek.

KERESEK csinos, intelligens üzletben jártas 20—22 éves orth. úri leányt, 12.000 P hozománnyal. Saját házzal és üzlettel rendelkező, jesivát látogatott 28 éves fiatal ember vagyok. „En is annyival rendelkezem” jelige. (20 fill. bélyeg.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
 Springer, Bethlen Gábor utca 33.

WEISZ MÓR

Orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dorottya-utca 22. - Telefon: 1-123-65

אלהעמינע יידישע צייטונג

A.M.N. MUZEUM

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS UTCA 26/C.

Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.

Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

VIII. Edward és VI. György

A VIII. Edward körüli királydráma legalább egyelőre befejezést nyert. Mi zsidók természetesen elsősorban zsidó szempontból ítéljük meg az eseményt és hálaival gondolunk a lemondott uralkodóra, aki tisztelettel viseltetett a zsidó törekvések iránt és mindig megértést tanúsított a zsidósággal szemben. Rokonszenvel viseltetett nemcsak az angliai zsidókkal szemben — kiknek érdekében az ő beavatkozására nemrég törvényt hozott az angol kormány a hitlerista agitáció megakadályozására — hanem mélyen együttérzett a jogára alá tartozott szentföldi zsidóság szenvedéseivel is, az arab-terror idejében. Erre vonatkozólag a november 3-án tartott trónbeszédében a köv. mondta a londoni Westminsterben:

— Mélyen sajnálom a Palesztinában lefolyt komoly zavargásokat és őszinte örömmel fogadom az ottani helyzet javulásáról beszámoló híreket.

Kellemes érzés tölti el az egész világ zsidóságát, hogy Windsor heregének első útja a bécsi származású párizsi Rothschild Jenő báró ausztriai kastélyához vezetett és a zsidó báró hagyományosan vendégszerető házában pihen ki az átélt izgalmakat. Hithű zsidó szempontból megjegyzendő, hogy az exkirály vendéglátója ragaszkodik a zsidósághoz, ünnepeken zsinagógába jár. Felesége *Kitty*, bécsi zsidónő, aki kitért, hogy gróf Schönborn osztrák arisztokrata felesége lehessen. Miután a gróftól elvált, megtért és Rothschild báró hitvese lett.

A fajgyűlölet mai korszakában különösen nagy a jelentősége en-

nek az enzesfeldi kastélyban történt vendégszerelésnek. Hogy ez a látogatás mennyire fáj az antiszemitáknak, kitűnik abból is, hogy az osztrák antiszemita lapok egész egyszerűen elhallgatják a vendéglátó nevét és csak az „enzenesfeldi kastélyban történt látogatásról” beszélnek. Az is zavarba hozza a fajvédőket, hogy a volt angol király gyakran konzultálja a magyar származású, világhírű, zsidó *Neumann* professzor egyetemi tanárt, akivel szintén baráti viszonyt tart fenn.

Zsidó-politikai szempontból tekintve, Edward király lemondásának nem lehet különösebb jelentőséget tulajdonítani: a személyváltozás nem jelent rendszerváltozást. Mind a lemondott Edward, mind a trónra került VI. György király: az angol gentleman előkelőségével kezelik a zsidókérdést, a zsidósággal szemben egyforma tisztelettel és megértéssel viseltetnek.

Ebből az alkalomból megemlítjük, hogy az angol parlament zsidó képviselői fedett fővel esküdtek fel az új királyra. *Sir A. M. Samuel* képviselő cilinderrel a fején s bibliával a kezében („*nkitasz chéfecz*”) tette le az esküt. *Samuel Márkus* képviselő, akinél nem volt kalap, pápaszemének tokjával fedte be a fejét.

Ide tartozik az is, hogy a londoni *Cricklewood*-zsinagógában december 16-án tartották meg az angol hadsereg zsidó tagjainak szokásos chanukaünnepélyét. Az istenfisztelet keretében *Goopp* tábori főrabbi, a zsidó legénység részéről, VI. György királynak teljes szívvel hűséget fogadott. Zsinagóga utáni ünnepségen *Stern* ör. nagy felolvasta az új király táv-

iratát, melyet a zsidó katonatisztekhez küldött: „*Kérem továbbítsa a hadsereg zsidó tagjainak a király őszinte köszönetét a baráti és lojális szerencsekívánatokért!*” — üzenté az új uralkodó.

Gusztáv király és a zsidó Nobel-díjas

Stockholmból táviratozzák: A napokban folyt le Stockholmban az idei Nobel-díj nyerteseknek a Nobel-díj diploma ünnepélyes átnyújtása, V. Gusztáv svéd király által. Amint a király az idei orvosi Nobel-díj nyertesének *dr. Löwi Ottó* gráci professzornak az oklevelet és az arany Nobel-érmét átnyújtotta miközben a zsidó tudósok további szerencsét kívánt, a közönség állva hosszasan éltette *dr. Löwit*. A zsidó tudós köszönetése a jelenvolt illusztris vendégek részéről is sokkal szívélyesebb formában ment végbe, mint a többi Nobel-díj nyertesek üdvözlése, ami általában mint a náci-fajörület elleni tüntetés hatott. Az előkelő angol tudós, *Henry Dale* professzor, aki a múlt évi orvosi Nobel-díjat ugyancsak az ülésen vette át, az ülést követő banketten, mint „kollégáját és mesterét” üdvözölte *Löwit*, akihez őt egy 35 éves barátság fűzi.

A díjkiosztásnál jelen volt *dr. Ehrenpreis Márkus* svédországi főrabbi is. A Nobel-bizottság elnöke, *Hammerskjöld* kormányelnök üdvözölte a díj-nyerteseket, a svéd akadémia tagjait és a 2000 meghívott vendéget és beszédében utalt Nobel végrendeletére, mely szerint a díjak elosztásánál nem tehetők faji és népi különbségek.

Az „Egyenlőség” harctéri jelentése — Vácról

Az egész hazai orth. közvélemény mély felháborodással tárgyalta az *Egyenlőség* legutóbbi számában „Véres verekedés a váci zsinagógában” cím alatt megjelent, felületes és valótlan adatokat tartalmazó közleményt a váci orth. hitközségi állapotokról, a hitközségben esedékes választásokkal kapcsolatban.

Nem akarjuk a neológia hivatalos organumának jóhiszeműségét kétségbevonni, mert a közlemény adatait jórészt nyilván az *Esti Újság*-nak egy idevonatkozó cikkéből merítette, egy kis szenzációs aláfestéssel. *De éppen itt a hiba.* Mert amit egy zsidóellenes tendenciájú lap megtehet, azt még nem teheti meg egy zsidó lap, s különösen akkor nem, amikor az nem is igaz. Talán mégsem méltó, egy magát az egész magyar zsidóság lapjának nevező organumhoz, hogy csupán a szenzáció kedvéért közöljön egy olyan cikket, mely az egész hazai orthodoxia presztizsének diszkreditálására alkalmas s mely így méltán keltett recenziust orth. körökben.

A szóbanforgó cikk, mely a fogalmakat teljesen összezavarja és úgy állítja be a dolgot, mintha a hitk. választást Silberstein főrabbi tűzné ki, többek között a köv. fantáziaszülte kitételeket tartalmazza:

„Hangos botrány és véres verekedés színhelye volt szerdán délután a váci Szent István-téri orthodox imaház”.

„... a rabbinövendékek egymásnak rontottak és kegyetlenül ütöttek egymást. A verekedés a hitközség többi tagjaira is átragadt, akik beleavatkoztak a rabbinövendékek harcába. Általános kézitusa fejlődött ki és az imaház csakhamar

jajkiáltásoktól és dühkitörésektől volt hangos”.

„Többnek a foga hiányzott, egy sereg rabbijelölt pedig bezúzott, véres orral távozott a választásról.”

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN?

Ezekkel, a váci zsinagógában állítólag lefolyt „harcotéri eseményekkel” szemben a tényállás a következő:

Vácutt esedékes az évenként meg-ejtendő hitközségi tisztújítás. Erre vonatkozólag a helyi alapszabályok előírják, hogy két héttel a választás előtt egybe kell hívni a közgyűlést, mely a választás megejtésére választási bizottságot választ. A közgyűlésen szavazati joggal csakis olyan tagok bírnak, akik nincsenek hátrálékban kultuszadóval.

A hitközségi előjáróság december 3-án esütörtök este hozta meg és dec. 4-én pénteken publikálta határozatát, hogy a szóbanforgó közgyűlést két napra rá, dec 6-ra vasárnapra hívja egybe. Ezt a határozatot számos hitk. tag sérelmesnek találta, mivelhogy a közbeeső szombat miatt úgyszólván nem maradt idő a kultuszadók rendezésére. Erről nyomban telefonon értesítették a Központi Irodát, mely a panaszt indokoltan találta és ugyan-csak azonnal telefonon a hitk. elnököt ezen előzetes közgyűlés elhalasztására hívta fel. A hitk. vezetőség mégis ragaszkodott a közgyűlés dec. 6-i megtartásához és az erre vonatkozó hirdetményt továbbra is ki-függesztve tartotta. A hitk. alapszabályok szerint a közgyűlést előszó-val is ki kell hirdetni a templomban. Amint azután dec. 5-én szombaton a kihirdetést végző jegyző az almemórra felment, a főrabbi le-

intette őt, amire válaszképpen egyesek dühbe a böcherek ellen fordult, s ekkor kisebb incidensek valóban történtek, amennyiben egyes véresebbek a böchereket ki akarták szorítani a templomból.

Természetes, hogy annak a véres csatának — melyről a neológ lap nagy garral beszámol — nyoma sem volt.

Az *Egyenlőség* által jelzett szerdai napon pedig egyáltalán nem fordult elő semmi, ez az adat tehát teljesen légből kapott. Hasonlóképpen a lap azon adata is, mintha a sérülésekről tisztiorvosi látelleletet vettek volna fel. *Nem voltak sérülések és így nem lehetett látelleletfelvétel sem.* De a lap azon adata is téves, mintha Hersh úr az internátus perköltségeit nagy gesztussal kifizette volna.

A váci orth. hitközségben azóta is teljes a rend és a nyugalom, mindössze annyi történt, hogy az a dec. 6-i közgyűlést, amelynek megtartását a Központi Iroda mellőzni kérte, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium érvénytelennek nyilvánította és így a közgyűlést újból meg kellett ismételni. *Ez az újabb közgyűlés december 13-án a legnagyobb rendben folyt le és most ki-látás van arra, hogy az esedékes tisztújítás is, a béke és az egyetértés jegyében, a pártok megegyezése alapján fog végbemenni,* éppen úgy amint az az elmúlt évben az Iroda közbenjöttével egyszer már megtörtént. *Ez kívánatos is, mert az elmúlt esztendőben örvendően teljesen elültek azok a hangos harcok, amelyek már évek óta dúltak ebben a nagymúltú és nagytekintélyű hazai orth. hitközségben.*

A román állampolgárságok revíziója

A bukaresti belügyminiszterium elrendelte, hogy az összes állampolgárságok, melyek 1924-ben a békeszerződések alapján adtak, alaposan felülvizsgálandók. Mindenki akinél megállapítást nyer, hogy „nem volt joga” az állampolgárság elnyeréséhez, törölve lesz az állampolgárok listájából. A rendelet érthető izgalmat keltett többek között zsidó körökben is. Joggal tartanak az ilyenkor szokásos zaklatásoktól és vexaturáktól.

Korein Dezső: A téboly útján nincs megállás

A történelem Nérei hatalmi tébolyokban és zsarnokságokban a legképtelenebb bestialitásokra vemedtek. Miután azonban a történelem rendszerint megismétlődik, ma is ugyanolyan tébolyosági tüneteket láthatjuk a Harmadik Birodalom jelenlegi vezetőinél. Elkezdtek a fajörületnél, aminek természetesen első áldozatai a német zsidók lettek. A faji, felekezeti, nemzetiségi gyűlölködés ragálya, a fajták tisztogatása és mesterséges szortírozása, egymás ellen való kijátszása, lett a náci-birodalom politikájának tengelye. Igaz ugyan, hogy a háborús pszichózis sok mindennek az eredő forrása, azonban mégsem lehet mindent erre az egy nevezőre visszavezetni. A legraffináltabb módon, igazi német alaposággal üldözték ki a zsidókat mindenütt mint „nem-árjakat”. Először a közhivatalokból, utána a bankok és ipari vállalatokból. Most már a magángazdaságból is.

A herosztrateszi munka és lelketlen igazságtalanság sok gondolkodót és humanistát háborított fel, aminek ha burkolt módon, mégis valahogyan kifejezést adott. Ezeknek a bátor embereknek a nácierror elől meg kellett szökni és mint emigránsok a külföldi sajtó útján adtak kifejezést a nagy német nemzetet véghezvitt gyalázatosságok feletti felháborodásuknak. Így nemrég *Thomas Mann* nagynevű író és még egy sor más nemzsidó szellemi kiválóságot fosztottak meg állampolgárságuktól és kobozták el vagyionukat. Újabbban pedig *Göbbels*, ez a kultúrszadista, minden irodalmi és művészeti bírálatot a legszigorúbban betiltott. Németországban tehát tilos a kritika. Nem a politikai bírálat, mert hisz az már a náciuralom keletkezése óta koncentrációs táborba internálja a vakmerő politikust, hanem a művészeti kritika is. A napi sajtóban nincs helye semilyen véleménynek, amely nem szorososan a nemzeti szocialista ideológia alapelveihez alkalmazkodik. A náciak szerint ezek mind „zsidó dolgok” és „zsidó élcelődések, okoskodások.”

Emellett, a votanista izgatás és keresztényellenes propaganda valósággal kltombolja magát.

Egymásután lépnek ki a legmagasabb rangú állami funkcionáriusok a keresztény egyházból a votánkultusz kötelékébe. Így *Baldur von Sirach*-chal élükön, *Ribentrop* nagykövet, *Himmler* a birodalmi rendőrség főnöke és egy egész sereg vezetőállásban levő hivatalnok hagyta ott a keresztény vallást. Ugyanakkor a nemzeti szocialista egyetemi hallgatók lapja példátlanul durva támadást intézet *Faulhaber* müncheni bíboros-érsek ellen.

Igy dagad a náci-téboly, amely-nél nincs megállás, tönkretéve a sok évszázados német kultúrát, azt a kultúrát, amely *Schopenhauer*, *Goethe*, *Kant*, *Lessing* és a többi szellemi nagyságokkal ajándékozta meg az egyetemes emberiséget. Ennek a lázállapotnak az alig egyszázalékot számláló német zsidóság lett szenvedő alanya. *Semmi sem mentheti fel a Harmadik Birodalom vezetőit a lelketlen embertelenség vádjá alól, amellyel a védtelen kis zsidóságot brutalizálja.* Ezzel a zsidóüldözéssel nem sokat használtak a német

népnek és csak ideig-óráig maszlagolhatják a fajörület kétesértékű elméletével az éretlen német tömegeket.

Egyelőre odafejlődtek a német élelmészeti viszonyok, hogy *Göring* diktátor a szemetes ládák zsirtartalmát, a cethalzsírból készült „vaját”, a fahulladékból készített cukrot és a tökből gyártott kakaót ajánlja a takarékos háziasszonyok figyelmébe.

„Az ágyúk szaporítása fontos, nem a vaj és tejfogyasztás” — mondja az élelmiszerdiktátor. *Emellett azonban nem lokalizálják a zsidógyűlöletet saját területükre, hanem minden nyelven megjelent propagandáiraikkal végigfertőzik az egész világot.*

Mi, zsidók, történelmi multunkból merítünk erőt, kitartást és reményt a jövőre vonatkozólag. Bizunk rendületlenül a Mindenható jóságában, aki nem hagyott el bennünket a multban és megőltalmazza népét a jövőben is. *„Ki laj jittajs Hasem esz ammaj baavir s'maj hagódajl* — nem hagyja cserben népét az Örökkévaló, az ő nagy Neve miatt.”

Marannoszok Közép-Ázsiában

Amikor a marannosz szót halljuk, akkor Spanyolországra és a keresztény inkvizícióra gondolunk, holott ez a szó ráillik több ezer zsidóra, akik száz év óta élnek Közép-Ázsiában egy nagy városában és bár külsőleg az izlamhoz tartoznak, mind a mai napig nem szakították el a zsidósághoz való kapcsolatukat és teljesen kétlaki életet élnek. Mindezt megtudjuk *dr. Fischel Walter* jeruzsálemi tudósak a palesztinai rádióban tartott előadásából. Érthető okokból nem mondja meg, melyik városról van szó.

Tény az, hogy egy évszázaddal ezelőtt, 1838-ban, az ottani zsidóság kénytelen volt színlag fölvenni a mohamedán vallást, azaz: a zsidóknak el kellett menniök a mecsetbe, Koránt kellett tanulniök, sőt Mekkába és Medinába kellett zarándokolniök, de azért titokban zsidók maradtak. Mihelyt a fanatizmus első hulláma lecsendesedett, a község vezetői titokban bevezették a zsidó hit-

községi életet. Berendeztek titkos imahelyet, sőt a chevrát is megszervezték. A titkos imagyülekezést elősegítette a mohamedán-ságnak egy különös törvénye: olyan házba, amelynek udvarában, vagy a ház előtt, egy lefátyolozott asszony ül, nem szabad mohamedán férfinak belépni. Ezek a iatszát-mohamedánok tehát, miután imára gyülekeztek, odaültek egy lefátyolozott asszonyt feleségeik közül és így biztosítva voltak afelől, hogy mohamedán férfiú nem lép imahelyiségükbe.

Szombaton nyitva tartották boltjaikat a Bazár-ban. Egy gyereket ültettek be és ha vevő jelentkezett, azt mondta a gyerek, hogy az illető árú nem kapható, vagy hogy az apa elutazott és így ő nem tudja megtalálni a kért árúikat.

A kétlaki életet mi sem dokumentálta jobban, minthogy hivatalos gyülekezőhelyükkel a mecsettel és hivatalos egyházfejűkkel a sejjel szemben, nemhiva-

— ומבאת ברכה אל תוך ביתך —

Használjon Á L D Á S cipőpasztát

Gyártja: **Oberländer, Ujpest, Kassai-utca 49.**

Pártoljon szombattartó céget! Kérje mindenütt!

NEUVIRTH TESTVÉREK

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSEK

Budapest, VI., Király-utca 28. Telefon: 1-201-46.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegék, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és ünnepnap zárva.

talos gyülekezéshelyük a titkos zsinagóga és nem hivatalos egyházuk a rabbi volt.

A vegyesházasságoktól úgy óvakodnak, hogy egész korán gyermekkorban eljegyzik egymásnak a gyermekeket. A házasságkötés úgy történik, hogy először elmennek az izlam törvényszékhez, és utána a vallástörvény szerint kötnék házasságot.

Dr. Fischel igen érdekes, szépen illusztrált *l'szúbókat* hozott magával. Érdekes az is, hogy a

hivatalos házassági leveleken arabul, de héber betűkkel írják alá nevüket. Azaz, a héber betűk útján ragaszkodnak nyíltan zsidó voltukhoz.

Az izlam marannoszok természetesen igyekeznek szabadabb országokba. Különösen olyan városokban telepednek le, ahová kereskedelmi utazás címén el lehet jutni. Ugyanis mint szőnyeg-, nyersbőr- és régiségkereskedők bejárják Középeurópa nagyobb városait, eljutnak Szamarkand, Bok-

hara, sőt az indiai Bombay városáig és ott letelepednek. Érdekes, hogy Londonban él mintegy 150 ilyen marannosz, ezek nyíltan is zsidónak vallják magukat, de nem érintkeznek a többi zsidókkal, inkább középpászai hitsorsaikkal. Az utóbbi időben megindult a Szentföldre való vándorlás mozgalma és jelenleg 500 ilyen marannosz van Palesztinában, akiknek törekvése oda irányul, hogy lehetőleg minden testvérüket kihozzák oda.

A hivatalos szentföldi főrabbság s az orthodoxia

Amint megírtuk, a palesztinai askenázi hitközségek országos grandrabbiául megválasztották dr. Herzog Izák dublini főrabbit, aki fiatal korában jesivai tanulmányai után a londoni egyetemen a sémita nyelvekből ledoktorált és jelenleg igen jó hírnévnek örvend mint vallásos ember és mint nagy talmudtudós is. Mindenesetre, az a tény, hogy doktorátust szerzett vezetőt választottak Palesztinában hivatalos országos főrabbinak, felkavarta a szentföldi zsidóság nyugalmát. Ez egyébiránt már a választásnál is kitűnt. A választást megejtette a palesztinai országos rabbitanács, mely 42 rabbiból és a *Vaad Leumi* (Nemzeti Tanács) által kinevezett 28 laikusból áll. A hetven delegátus közül 68-an adták le szavazatukat, 37-en Herzog főrabbi mellett, 31-en ellene. Így tehát igen tekintélyes ellenzékre van kitéve.

Erre vonatkozólag a szentföldi orthodoxia lapja, a *Kajl Jiszróel*, szatirikus és epés cikket ír, amelyből kiemeljük a következő részeket:

— Kuk főrabbi helyébe dr. Herzog jutott. Majdnem azt lehet mondani, hogy az orthodox zsidóság számára ez kedvezőbb, mint elődjének működése. Az új főrabbi bizonyára ismeri működésének körét. Olyan időben jön, amikor a vallásos és nem-vallásos elem között a határok levannak rögzítve. Ő tudja, hogy ő csak a hivatalos hitközség főrabbiája a Szentföldön és ismeri az oko-

kat, amiért a vallásos zsidóság kitéve ebből a hitközségből s bizonyára azt is tudja, hogy miért tiltották meg az orthodox zsidóság gaonjai az ehhez a hitközséghez való hozzátartozandóságot.

— Ő egyéni nézetből, vagy más befolyás hatása alatt, elfogadta az állást és bizonyára tudja, milyen jellegű az ő hitközsége és minden tőle telhetőt el fog követni, hogy a hivatalos hitközsége keretén belül megszilárdítsa a vallásosságot az országban. De reméljük, hogy nem kerüli el figyelmeztetést, hogy van már egy igazi, hitű hitközség, amely valóságilag fölényben áll az ő hitközségével szemben és egy rabbság, amely illetően szintén fölényben áll az ő rabbságával szemben. Bizonyára nem fogja a hivatalos palesztinai hitközséget „szentnek” deklarálni és a hitközsége, valamint rabbsága „szentségét” az orthodox zsidóságra ráoktrojálni akarni és nem fogja céljának tekinteni, a Vaad Leumi dicsőségét emelni, bárha elfogadta a főrabbságot.

— Nem volt jogosult tehát az ellene való propaganda, doktorátusa miatt. Ellenkezőleg! Ez a doktorátus emlékeztetni fogja őt, hogy megmaradjon az ő területén és ez fogja visszatartani attól, hogy egyes konkolyhíntők tanácsára, a viszonyok- és a helyszabta határokon esetleg túlmenjen...

Az *Israelit*, mely az Aguda vezető köreinek véleményét tolmácsolja, a következőket írja:

— A szavazatok aránya éppenséggel nem mutat egyetértésre. Ami nem zárja ki azt, hogy dr. Herzognak — akit megelőzött a jó hírű ember

és rabbinikus kvalitásai nem vonhatók kétségbe — mégis sikerülni fog saját táborában békét teremteni.

— Az igazi Tórahú köröket Palesztinában ez a választás nem érinti közvetlenül. Az orthodox hitközség Jeruzsálemben független a hivatalos hitközségtől és annak főrabbságától és remélhető, hogy a most tárgyalt királyi bizottság megállapításai alapján és a Népszövetség határozata folyamán még nagyobb mértékben fogja elnyerni a függetlenséget. Közvetve azonban dr. Herzog megválasztása mégis érinti azokat a törvényhű embereket, akik különféle okok következtében kénytelenek más fórumokkal tárgyalni s akiknek így nem közömbös, hogy ki az ellenpárt szellemi vezére.

— Teljesen tisztázatlan még ezideig a Vaad Leumi és az új országos főrabbi viszonya R. Peszach Frankhoz is, aki Kuk főrabbi elhunytá óta „Jeruzsálem főrabbiának” nevezi magát és nemrég ilyennek lett kikiáltva több jelentékeny intézmény vezetői által. A rabbi tudvalevőleg konfliktusba került a Vaad Leumi-val, amidőn utóbbi által egy u. n. „vallási tanács” létesítéséről volt szó, amelyhez a rabbi nem volt hajlandó a nevét odaadni. Már most az a kérdés, hogy egyrészt Herzog főrabbi felsőbb-sége alatt beéri-e Frank a jeruzsálemi rabbi lokális jellegű pozíciójával; másrészt, hogy a Vaad Leumi mit szól majd, ha a rabbi továbbra sem fogja követni az ő utasításait? De talán az sincs kizárva, hogy Frank rabbi az ő gazdag tapasztalatainak tárházával most már teljesen szakít ezzel az oldallal; s nagyszámú híveivel és azok intézményeivel megtalálja az utat oda, ahová szíve már régóta vonzza: a független orth. hitközséghez...

Legújabb jelentéseink szerint Frank rabbi behódolt a Vaad Leuminak és megmarad állásában, ellenben Bernstein rabbi kilépett a főrabbság beszédjéből.

JUBADONT

orth. kóser fogkrém

Kérje mindenütt!

JUBA

orth. kóser süteport

A budapesti orth. hitközség rabbságának felügyelete alatt készülnek.

Gyártja: FELES ISTVANNÉ Budapest,

VII., Rottenbiller utca 8.

Orthodox név és orthodox jelleg

Az egyetemes orthodoxiát érdeklő köv. cikket vettük:

Nagyvárad-Oradea, dec. 17. Az erdélyi orthodoxia parlamentje minden hat évben összeül, hogy megvitassa az orth. zsidóság kérdéseit és a tisztújítást a következő hatéves ciklusra megejtse.

Mindössze néhány nap választ el bennünket a folyó hó 28-29-re Kolozsvárra egybehívott kongresszustól. Milyen előreláthatólag nehéz problémák kerülnek megvitatásra. Hiszen az erdélyi orthodoxia ezernyi sebből vérzik, számos hitközség úgy erkölcsileg, mint anyagilag szinte a tönk szélén áll. A központi iroda pedig, melynek hivatása lenne ezen sebeket gyógyítani, a legnemesebb intenciója mellett sem képes terápiát nyújtani a félsmert betegség diagnózisára. Nem képes egyrészt az elavult alapszabályai folytán, melynek régi konstrukciója megátolja a hitközségek ügykezelésének felügyeleti jogától, másrészt az utóbbi időben, sajnos, elég gyakori kormányrendeleti intézkedések folytán, melyek viszont az előbbivel ellentétben a hitközségek belső irányítását szabták meg, az úgynevezett „comisia interimare” (kormánybiztosi bizottság) kinevezése és a megválasztott vezetőség elmozdítása által. Ez a kettő szoros összefüggésben van egymással. Ugyanis a minisztérium a hitközségek vezetésébe való beavatkozását a központi szervezet hiányosságával indokolja. A központi iroda pedig a feltétlen szükséges alapszabálymódosítását nem tudja keresztülvinni, mert a már közel egy évtizede a kamara és a szenátus által megszavazott, úgynevezett Vlad-féle kultusztörvény végrehajtási utasítása mindmáig napig sem jelent meg.

A kultusztörvény 56. §-a szerint adva van minden hitközségi autonómia megszüntetésének és az anyahitközségekből külön hitközségekké való elszakadásnak a lehetősége. Ezen paragrafus életbe léptetése, egy volna a hitközségek teljes lezüllesztésével és tönkretételével. Így tehát jelenleg akceptálnunk kell azt a tényt, hogy az alapszabályok módosításával feltétlenül várunk kell legalább is a végrehajtási utasítás megjelenéséig.

Mindazonáltal számot kell vetnünk a mai szomorú helyzettel is. Kérdezzük mi önmagunktól, hát mehet ez így tovább? Szabad-e nekünk a hitközségek teljes erkölcsi és vallási nimbuszának a nulláig való nivellálását ölvetett kezekkel néznünk? Szabad-e elfordulnia, hogy egy orth. hitközséget oly egyének ve-

zessenek, kik a vallás alfáját és omegáját képező szombatot nyilvánosan megszegik?

A kérdésre rámutatva, nem lesz fölösleges egy röpké pillantást vetni az orthodoxia megalakulására:

Közel hét évtizede, 1868. december 14-én ült össze a pesti vármegyeházán a híres magyarországi zsidó kongresszus, azzal a céllal, hogy a magyar zsidóság egyetemesen érintő kérdéseit, a zsidó vallástestületek szervezeteinek és hatáskörének megállapítását fogja letárgyalni. Báró Eötvös József akkori kultuszminiszter ígéretet tett a konzervatív tábornak — mely ellenezte a kongresszus egybehívását, — hogy hitbéli és vallási kérdések tárgyalására a kongresszus nem illetékes. Ennek dacára Hirschler Ignác a kongresszus elnöke, a reformátorok egyik vezére; napirendre tűzte a vallásiügy kérdések tárgyalását, mire 1869. február 5-én 48 konzervatív képviselő a kongresszusból tüntetőleg kivonult és nem vett részt a kongresszusi szabályzatok megszavazásában.

Ezekután a konzervatív tábor „Hitörögylet” néven tömörült és minden követ megmozdított, hogy a kongresszusi szabályzat hatóságilag kötelező erejét a hitűekről elhárítsa. Többek között felirattal fordultak ebbeli kérelmükkel a törvényhozás két házához, és Deák Ferenc pártoló beszéde után 1870. március 18-án felfüggesztették a hitűek táborára a kongresszus már szentesített határozatainak érvényét. Ezután azonnal hozzáálltak a független orthodox szervezet megalapításához, mely elég rövid idő alatt sikerrel is járt. Az 1871. november 15-én megjelent 26.915 sz. V. K. M. rendelet, királyi felhatalmazás alapján jogszabályként ismerte el a különálló orthodox szervezetet és az általa kérésített szervezeti szabályzatot. A megalkotott szervezeti szabályzat 2. §-a a következőképpen szól: „A Sülichan Aruchba iktatott hittörvények és szabványok — az askenázi és szefárd vallásgyakorlatokra egyenlő jogosultságának épenhagyásával — megcsönkíthatatlan zsinórmértékül szolgálnak a hitfe-

lekezet és a hitközségek minden vallási, hitgyakorlati és szertartási ügyeire nézve”.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a különválásnál nemcsak az „orth. név”, hanem az „orth. jelleg” is, alapvető fontossággal bírt. Az akkori nagy rabbiaink, a halhatatlan Meharam Sik huszti gaon vezérletével kimondották, hogy orth. név és jelleg két elválaszthatatlan kelléke az orthodox hitközségeknek. Ezzel az autonóm szervezéddel a konzervatív tábor elérte célját, miután az orthodox szervezetbe a szigorú szabályzat folytán csakis olyanok léptek be, kik a Sulchan Aruch alapján rendezték be életüket.

Ha pedig fentiek figyelembe vételével egy kis összehasonlítást teszünk az akkori és a mai orthodoxia között, akkor nagyon szomorú perspektíva tárul elénk, mert szinte elképzelhetetlenül mély az az űr, mely ezen két nemzedék közt tátong.

A mai orthodoxia egyik táborának ugyanis, nem bír feltétlen fontossággal az orth. név használata, míg a másik tábornál nem feltétlen fontos az orth. jelleg; s csupán aránylag kicsiny tábor az, amely ma is maradtalanul ragaszkodik: mind az orth. név, mind az orth. jelleg feltétlenül szükséges voltához.

Hogy akár a név, akár a jelleg feladása előbb-utóbb az orthodoxia teljes aláaknázáshoz vezet, az bizonyos, de épp oly bizonyos az is, hogy ezt nem látják be azok a hitközségek, amelyek csak az orth. név, vagy csak az orth. jelleg koncessziójával megelégednek.

Ez a probléma foglalkoztatja már régóta az orthodoxia illetékes köreit és bizonyára a most összeülő kongresszus is fog foglalkozni a kérdéssel, melyre azonban csak egyetlen radikális megoldás létezik: Az összes orthodox hitközségek fektessék le alapszabályaikban, hogy, aki a szombatot nyilvánosan megszegi, annak nincsen paszszív választójoga. Az orthodoxiában nem elegendő az orth. név viselése, hanem az életmód, az orth. jelleg a fontos. Az orthodox életmóddért vívták nagyjaink m'sziras hanefesig menő feláldozással harcukat hét évtizede. Ne lehessen tehát pose j... ön- vezetőnek megválasztani... ed előtt, feltétlenül fontos az... zróélt orth. kotott gaonjaink... De ugyancsak... orthodoxiát megal- név viselete... szellemében az orth. község, v... is; nem elég tehát a hit- név... állásos jellege, az orth. és elengedhetetlen.

RUBINSTEIN LÁSZLÓ

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondulást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
BUDAPEST, KIRÁLY-U. 53.

Reb Zalmennak elengedik az adóit...

...Chanuka utolsó estéje nevezetes dátuma volt a hitközségeknek. Akkor szokta megtartani rendes évi szijümjét a Saszchevra, mely alkalommal az egész hitközség részére fényes bankettet rendez... A vacsora fénypontja pedig Reb Zalmen dróseja szokott lenni, melyet több mint 30 éve mint a Saszchevra előadója tartott. A dróse tartalma Chanukáról szólt és kedvenc témája rendszeren a — Zsidó Újság chanukai vezércikkében megemlített — Ráv Tanchüm- és a Talmudban (Szosz 22) két egymás mellé állított mondané volt: 1) Ha a chanukamészes 20 könyöknél magasabbra helyezték érvénytelen, épúgy mint a Szükó érvénytelen, ha a szchacht ennél magasabbra tették, vagy az érvény nem érvényes, ha a móvü (csak egyoldalról bekerített mellékutak) érvény-ozlopaikat ennél magasabbra állították. 2) Miért írja a Tóra, amidőn Jajszfet testvérei a gödörbe dobták „...és a gödör üres volt, nem volt benne víz”, ha üres volt, tudjuk már hogy víz sem volt benne? De a Tóra ezzel jelezni akarja, hogy csak víz nem volt a gödörben, ellenben kigyók és skorpiók voltak benne!

R. Tanchüm e 2 egymás mellé állított mondané között az összefüggést megtalálni: minden talmudistának nagy fejtörést okoz és ezen törte a fejét egész Chanuka alatt Reb Zalmen is. Gondolataiba elmélyedve járt fel és alá szobájában, midőn az ajtó kinyílt, felesége egy iratot nyújtott át neki. Reb Zalmen meglepetve látja, hogy egy fizetési meghagyás az, amit a városházáról küldtek és követelik tőle a következő új adókat: házadó 6 P, tűzoltóadó 5, közmunkaadó 7. Összesen: 18 pengő, havonként.

— „S'má Jiszróél!” kiáltott fel Reb Zalmen, ilyen nagy összeget követelnek tőlem, holott az egész havi jövedelemem nem haladja meg ennek kétszeresét. De miért is kell nekem házadót fizetni, mikor a ház a hitközség és én még bért sem fizetek érte? És miért állították egybe ezt a háromféle adót, milyen összefüggésben vannak egymással?

Az iratot kezéből letéve, ismét nekigyürkőzik a két Ráv Tanchümnek, midőn egyszerre hirtelen felugrik: „Hopp! Megvan!” kiált fel örömben és szinte táncolva járja végig a szobát, mire felesége berohan és érdeklődik az öröm okáról.

— Nagyszerű ötlet jutott eszembe, válaszolt R. Zalmen, megoldottam a két Ráv Tanchümöt!

— Egész boldog vagyok — mondta felesége gúnyosan — de inkább azt oldanád meg, miképpen tudjuk majd megfizetni ezeket az adókat!

— Majd megsegít a jó I'ten...

Elérkezett Chanuka utolsó estéje. A hívők ünnepélyes hangulatban gyülekeztek a nagy teremben, hol dúsán terített asztal várta őket. Vacsora közben nagy érdeklődés közepette feállt Reb Zalmen, hogy elmondja dróseját:

— Rabajszáj — mondta — mindenki előtt ismert ügyebár a két Reb Tanchüm, mely magyarázatra szorul. Midőn pár nappal ezelőtt e fölött töprengtem, kézbesítettek nekem a városházáról egy fizetési meghagyást, háromféle új adóról, melynek fizetése nagy fejtörést okozott nekem. Ennek megoldásán elmélkedve, jutott eszembe egy jó ötlet, mely által a két Ráv Tanchüm közötti összefüggést megtaláltam. Ime, a Chanuka történetéből tudjuk, hogy a zsidóság akkor nagyon szomorú helyzetben volt. Az ellenség kényszerítette őket vallási törvényeik megszegésére, behatoltak a szentélybe, mindent megszenteltetlennittek, sőt bálványokat állítottak oda. Midőn aztán Matiszjöhü és fiai legyőzték az ellenséget és meglisztították a szentélyt, kuttatták az okát, milyen nagy bűne lehetett Izraelnek, hogy előzőleg oly nagy szorongatásban volt részük? És mondja a talmud: Nem találtak csak egy korsó olajat, a főpap pecsétjével ellátva. Ez azt jelenti: Miként a tűz az éltető eleme az emberiségnek, melegét és világosságot ad, megfőzi az ételt, de csak addig, amíg korlátok közé van szorítva, teljesíti hivatását, mihelyt azonban ebből kiszabadul, romlást és pusztítást idéz elő, hasonlóképpen a gyűlölet és veszekedés tüze, szabadjára engedve végpusztulásba sodorja az emberiséget. Ezt jelzi a korsó olaj, melynek tüze a kis mértékben szorítva világosságot gyújt a viszálykodás sötét éjszakájába.

— Ha azonban ma körültekintünk a zsidóság táborában, szomorúan konstatálhatjuk, hogy az önzés, széthúzás, pártoskodás és viszály tüzeinek lángja emészti testvéreinket. Az egyes hitközségek kebelében dúló viszályok tüze nem áll meg korlátai között, és a gyűlölet hevében denunciació és vesztegetés út-

ján nem zsidó hatóságokat hívnak segítségül, hogy ők oltsák el a tüzet... A hatóság látja, a zsidóság kebelében dúló harcot és a rengeteg sok költséget, melyet az felemészt, úgy gondolkodik, hogyha a zsidóknak oly sok a pénzük, fizessenek adót és pedig a hatóság tűzoltásáért — tűzoltóadót! Azért mondja Ráv Tanchüm: a chanukagyertyát, mely a tűz szimbóluma, óvatosan kell elhelyezni, bölcseink előírása szerint. Mihelyt azonban túlmagásra helyezik, nem felel meg céljának és érvénytelen, akár a Szükó! A Szükó magyarázata, bölcseink szerint, midőn összedől az ember betakarítja a mező és szőlő dús termékeit, a magtárak megtelnek minden jóval és bőséggel, a jólét érzete elbizakodottá teszi az embert és azt képzeli: „saját ereje és keze hatalma szerezte meg ezt a vagyont”, mely örökre van már biztosítva. Ezért mondja a Tóra, vonulj ki az örökre képzelt házadól és költözzél sátorba, ideiglenes lakásba, mely emlékeztessen téged arra, hogy életed is ideiglenes ezen a földön. De ha a Szükót magasabbra emeljük, az állandó lakáshoz hasonlóan, akkor persze hogy nem felel meg igazi céljának és kénytelen őt erre a hatóság figyelmeztetni, hogy a ház nem örökre az övé, csupán ideiglenes használatra kapta és ezért joggal követel tőle — házhaználtati adót! Továbbá — mondja Ráv Tanchüm — úgy mint a Móvü! Ez egy csupán egy oldalról bekerített, több utóból álló terület, hol szombaton csak abban az esetben szabad hordani, ha érvény-ozlopokkal bekerítették. Ez szimbóluma az emberbaráti szolidaritásnak, a közösség iránti felelősségnek. De ha túl magasra emelik az oszlopokat, azaz ha nem hatja át az embert a köz iránti szolidaritás érzése, akkor a hatóság kényszeríti erre — közmunka adó által!

— Felvetődik azonban a kérdés, honnan tudjuk, hogy Ráv Tanchüm mindezt így gondolta? Ezt megtaláljuk Ráv Tanchüm másik mondanéjában. Tudjuk, hogy Jajszfet a testvérei halálosan gyűlölték és hogy annyira dúlt közöttük a testvérharc adáz tüze, hogy végre bedobták a gödörbe, a viszálykodás mély gödrébe. Ugyanezt a testvérharcot látjuk ma is számos helyen. De „a gödör üres”: a testvérharcnak nincs semmi alapja. Üres, mert tüzeinek lángja, nem a Tóra szent tüze, nincs benne víz, mely eloltaná a tüzet, hanem még in-

kább kigyók és skorpiók vannak benne: a besúgók és rágalmozók szitják a tüzet... Ezt tanítja a második Ráv Tanchüm, és így tehát a két mondané szoros összefüggésben van egymással!

— Láthatjuk, Rabajszáj, fejezte be nagy óváció közben Reb Zalmen, mennyire fontos a Tóra tanítása, mely mint a víz eloltja a tüzet... Kérlek tehát benneteket, folytatásotok továbbra is a Tóratanulást, vegyetek részt minden este a Saszchevra előadásaiban, mert csak ez óv meg benneteket a testvéri gyűlölettől és akkor áldás és béke, öröm és boldogság fog lakozni házlakotokban, amíg I'ten a Megváltót fogja küldeni minél hamarabb, Amen!

Reb Zalmen a közönség a vállaira vette és úgy éljenezte. A banketten résztvett a kövér Jenő is, aki nagy amhoórec létere a Tóra-magyarázathól semmit sem értett és csupán azt vette ki az egészből, hogy Reb Zalmen a legujabb három adó fizetésére buzdítja hibeit. Ez nagyon tetszett neki és mindjárt a Chanuka utáni napon amidőn éppen a városházán volt dolga elbeszélte a főjegyzőnek a dróse tartalmát:

— Hát én annyit mondhatok — szólt — hogy egy fizetett propagandázónokotok sem buzdíthatta volna jobban a zsidókat az adófizetésre, mint azt a mi rabbink tette. Majd meglássátok, hogy fognak igyekezni a zsidócskák adót fizetni! Ezért igazán megérdemelné a rabbi, hogy neki, mint szegény embernek, engedjétek el az adókat, hisz úgy sem bírja megfizetni...

A főjegyző kíváncsi érdeklődéssel hallgatta Jenő szavait, melyek után így szólt:

— Nahát, ha így áll a dolog, akkor le is írjuk neki az adóit.

Reb Zalmen éppen délutáni álmát aludta, midőn felesége felzavarta őt a következő szavakkal:

— Zalmen, kelj fel, örömhirt hozok neked. A kisbíró hozott egy értesítést a városházáról, hogy leírták neked az adókat, azért mert tegnapelőtt propagandát fejtettél ki az adók érdekében a hívők között...

Reb Zalmen meglepetve hallgatta feleségét, átvette az iratot és hamarosan meggyőződött szavairól:

— Nos, szólt örömmel — nem megmondtam, hogy a két Ráv Tanchüm megoldja nekem azt is, hogyan lehet mentesülni ezektől az új adóktól...

Guttman József

Nem lesz pusztaba kiáltó szó?

Németh Imre országgyűlési képviselő októberben előadást tartott és az előadás folyamán azt akarta bizonyítani, hogy a fajgyűlölet baktériumának három telepe van: a bolsevizmus, a hitlerizmus és a zsidó orthodoxia. Az utóbbi lehetetlen kijelentését a Zsidó Újság megcáfolta, szent irodalmunkból merített adatok és bizonyítékok alapján. Könnyű volt rámutatni arra, hogy a zsidóság — amelynek tanítása szerint minden becsületes embernek, aki megtartja az általános erkölcsi törvényeket, része van a túlvilági életben — nem állhat a fajgyűlölet alapján. A zsidóság, amely azt hirdeti: egykoron az összes nemzetek testvérek lesznek a messiási korban, nem vallhatja a fajgyűlöletnek tanát.

A képviselő úr Szegeden újra tartott nagyszabású előadást a zsidó problémákról és az előadás bevezetésében válaszolt a Zsidó Újságnak, mondván, hogy ki akartuk őt oktatni. Természetesen nem oktatuk ki, csak néhány felvilágosító érvel sorakoztattunk föl vele szemben.

A képviselő egyébiránt nagyon komoly beszédet tartott. Megállapításait röviden összefoglalhatjuk a következőképpen:

— A zsidó ifjúság ki van rekesztve a közhivatalokból, és így természetes szabad pályákon és a gazdasági életben helyezkedik el. Ha a zsidóság által elfoglalt helyeket keresztények foglalják el, akkor sem volna segítve az egész magyarságon, legfeljebb egy néhány svábnak jutna kitérő állás.

— A zsidókérdés csak egy kicsi része a magyar gazdasági élet egész struk-

turájának és nagy problémának. Nem azok fogják megmenteni a hazát, akik kacérkodnak a hitlerizmussal, ütők a zsidót, azonban elfelejtik, hogy a Dunántúlon pángermán mozgalom folyik.

— A magyar gazdasági problémát nem lehet megoldani a földbirtok kérdés rendezése nélkül. A magyar ifjúság tehát ne zsidó gráziérosok ellen tüntessen, sem nem egy néhány zsidó diákkal szemben mutassa meg vitézségét, hanem tüntessen a földbirtok-elosztás mellett, tüntessen a millió nincstelen mellett. Csak a meg nem gyökeresedett zsidóktól kell félni a magyarságnak.

A képviselő úr a gazdasági helyzet megjavulását a szövetkezetek még nagyobb méretű kifejlesztésében látja, mert ez majd a kiuzsorázást lehetővé teszi. Az eddigi tapasztalataink alapján a szövetkezeteknek egyelőre a legnagyobb eredménye, hogy a falusi zsidó boltost megfosztják kenyertől és bekergetik a városba, ahol a proletárok számát szaporítja. Nagyobb városokban az adót nem fizető szövetkezetek, konkurrencsei az adóteher alatt nyögő legális kereskedelemben. Németh Imre képviselő úr különbséget tesz begyökeresedett zsidóság és a magyarság törekvéseivel magát nem azonosító réteg között. Ez a különbségtétel teljesen téves, különösen a vallásos zsidókat illetően. Nincs zsidó réteg, amely ne azonosítaná magát az ország millió nincstelenjének sorsát enyhíteni akaró törekvésekkel. De azért, minden szépséghibája mellett is igen értékesnek tartjuk a képviselő úr beszédét, még akkor is, ha mint félünk, szava pusztaba kiáltott szó lesz. Megvalósítása óriási érdekekbe ütközik és ennek következtében a kérdés megoldását mindig mellékvágányra terelik. A természetesen megrendezett zsidóhecek is ezeken a mellékvágányokon folynak le.

Legművészeibb
parókiát
már 40 év óta
P E S S L

udvari hölgyfodrász és kozmetikai
intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 4

Erőltetett menetben sietett Aschaffenburg felé. Másfél napi lovaglás után érkezett oda és bemutatta dr. Lippmannnak az elismervényt, amelynek tanúsága szerint Pfefferkorn a mainzi választófejedelem területén is konfiskált könyveket. Az orvos másnap reggel előterjesztette az ügyet a fejedelemnek és hangsúlyozta, hogy tulajdonképpen az a Pfefferkorn megsértette a választófejedelem szuverénitását. Uriel erre idézést küldött Pfefferkornhoz, hogy egy héten belül jelenjen meg előtte és igazolja magát. Azután leült orvosával tanácskozni, miképpen lehetne ennek a gonosz embernek fondorlatait meghiusítani. Alapos megbeszélés után az orvos megkapta azt az engedélyt, hogy magával hozza barátját, R. Joselmann.

Másnap mindketten ott állottak a fejedelem előtt, aki felvetette a kérdést, mit is kelljen ebben az ügyben csinálni. Megszólalt R. Joselmann:

— Ha legkegyelmesebb uram megengedné, akkor a következő elgondolásomat mondanám el. A császári parancs szerint Pfefferkornnak joga van kutatni abban az irányban, vajjon az illető héber könyvek ellenségeskedést tartalmaznak-e, a keresztény hit ellen. No most, tekintettel arra, hogy ez a denunciació a zsidó tudományokban teljesen tudatlan, könnyű volna bizonyítani az ő teljes alkalmatlanságát erre a megbízásra. Ha tehát kiderülne az ő tudatlansága, akkor a császári megbízás téves alapon lett kibocsátva és így érvénytelen.

— Nagyon helyesen gondolkodol, igazán jó fejed van. Sajnálatos, nem lettél jogász. Már most az a kérdés, hogyan tudom én ennek a haszontalan embernek bizonyítani, hogy én tudom, hogy ő nem tud semmit. Hiszen a legtudatlanabb zsidó is ért valamit héberül, és így tehát velem szemben mindig a tudóst játszhatja.

— Talán helyes volna, — szolt közbe az orvos, ha legkegyelmesebb Uram összehívna egy bizottságot, amely állna az itteni rabbiból, Joselin barátomból és belőlem, mi azután megvizsgálják ezt a Pfefferkornt.

— Erről nem lehet szó, mert azt fogják mondani, hogy elfogult vagyok a zsidókkal szemben.

A fejedelem elutasító válasza után, pár pernyi esőnd állott be, majd megszólalt R. Joselmann:

— Legkegyelmesebb Uram, én azt hiszem, hogy egy fél óra alatt elsajátíthat Fenséged annyi talmudi tudást, hogy ezt a haszontalan árulkodót leleplezheti.

— Igazán? Erre már nagyon kíváncsi volnék.

— Legkegyelmesebb Uram köztudomás szerint a német birodalom egyik leghíresebb jogtudósa. A jogiszabályok az összes törvénykezésekben majdnem egyformák. Itten tehát csak arról van szó, hogy egy Kegyelmséged előtt ismeretes jogi alap-törvényt talmudi formába öltöztessünk.

— No, ez érdekes. Most tehát veszek nálatok talmudi órát. Te tarts előadást, Joselmann, s te, Doktor, írd a műszavakat, hogy ne kelljen emlékezetemet megerőltetnem az idegen szavaknak betanulásával.

— Hogy egész biztosra menjünk, szolt R. Joselmann, egy közismert talmudi témát akarok választani. A téma neve héberül: „*Hezek se'énaj nikor*” és azt jelenti: Károkozás, amely nem látszik meg.

— Írd fel ezt a három héber szót, Doktor.

— Ennek a megjelölésnek az alapja, folytatta Joselmann, hogy lehet olyan kár, ami senki által nem észlelhető és mégis kár.

— De, Joselin! Hisz ez nem kár!

— Valóban, Kegyelmes Uram, itt szó van egy elképzelt kárról. Mindjárt mondok egy példát: A jeruzsálemi szentély fennállása idejében felhasználtak rituális célokra egy teljesen vörös tehenet, amit úgy neveztek: *póró adümó*.

— Írd fel, Doktor, ezt a két héber szót.

— Ennek a tehénnek a hámját összekeverték forrásvízzel és ráhintették a tisztátalanokra. Egy ilyen teljesen vörös tehen *igen ritka* volt, és ha ilyen találtatott, *roppant pénzzel megfizették*. De ez a tehen csak addig volt a jelzett rituális célra alkalmas, amíg nem dolgoztak vele semmit. Most tegyük fel az esetet. X-nek van egy ilyen tehene, amely tökéletesen megfelel a szabályoknak. Akkor jön Y és igát tesz rá és szánt vele. *Akárcsak pár percre*. Ez a kis szántás nem ártott a vörös tehénnek semmit, de *már elvesztette az említett óriási értékét*: Előbb megért talán ezer aranyforintot, most a századrészt sem éri. Az a kérdés tehát, vajjon X követelhet-e kárpótlást Y-tól?

— *Igen érdekes eset*, mondta a választófejedelem. És mi a döntés?

— A mi nagy mesterünk a *Rambam* (írd fel, Doktor, ezt a nevet) úgy dönt, hogy egy ilyen képzelt kár, valóban nem kár, tehát hogyha valaki *szándék nélkül* csinált ilyesmit, nem kötelezhető kártérítésre. De, hogy büntetlenül ne lehessen szándékosan kárt okozni a másik embernek, megállapították a tudósok, hogy *szándékos károkozásnál a kár megtérítendő*.

— Igen józan döntés. Most azt hiszem, hogy ezzel már zavarba hozhatom ezt az embert, illetőleg meg tudom állapítani, hogy tud-e valamit.

Néhány nap múlva bevezették Pfefferkornt a választófejedelem palotájába. Amikor *Uriel* meglátta ezt a csúnya, vöröshajú, óriás orrú, alacsony homlokú, szélesszájú nagy fekete fogú embert, bizonyos fokú undorral fordult el, hisz ő, aki Olaszországban annyi tanulmányidőt töltött, kifejlett szépérzéssel bírt. A renegát földre borult és kérte az ő áldását. Ezt mint katolikus pap nem tagadhatta meg, de az áldás adása erős leküzdésébe került.

— Te vagy a megtért Pfefferkorn, akit a császár azzal bízott meg, hogy elpusztítsa a héber könyveket, amelyek a keresztény vallást káromolják?

— Igen, én vagyok.

— Hát te ismered a zsidókat?

— Hogyne! Hiszen én rabbi voltam, és így megmondhatom, hogy ezek a zsidók még veszedelmesebbek, mint maga az ördög.

— És mi okozza az ő megátalkodottságukat?

— Az ő keresztényeket káromló irataik. Ezért mentem Páduába és ott térdreborulva kértem Miksa császár engedélyét, hogy kiirtsam ezeket a káromló iratokat. Itt van a császári irat. (Folyt. köv.)

Frankfurter tragikumának tanulsága

A mai zsidóság kúszált és sajnálatos helyzetének legkirívóbb megnyilatkozása az, ami most *Frankfurter Dávid* ügye körül Svájcban lejátszódott. Ez a jugoszláviai zsidó diák, Svájc szabadsággal telt légkörében politikai gyilkosságot követett el. Lelőtte Gustloffot, a hitleristamozgalom svájci megszervezőjét. A merénylő diák a gyilkosság által a zsidóságon akart segíteni, mert felakarta hívi az európai németek lelkiismeretét a német zsidók rettenetes sorsára. Nem tudta szégyény, hogy nem lehet felbreszteni lelkiismeretét ott, ahol *nincs lélek és nincs lelkiismeret*. Talán vértanúnak lehetne nevezni, de mégsem az, mert nem lehet zsidó vértanú az, aki oly sok bajt zúdított zsidó testvéreire. A meggyilkolt ugyanis Németországban nemzeti hőssé avanzált, temetése nagy és borzalmas fenyegetéseket tartalmazó demonstrációvá lett, ahol a német diktátor villogtatta iszonyatos szidalmainak mennyköveit az egész zsidóság felé. Valószínűleg ez a szempont vezérelte a svájci bíróságot, amikor politikai okokból a politikai emberölést közönséges orgyilkossággként kezelte. A legnagyobb büntetéssel amit csak megenged a svájci törvény, 18 évi fegyházzal, sújtották a merénylőt. Az ügyész, sőt az övezgynek hitlerista ügyvédje se kért többet.

És itt kezdődik a mélyseges tragikum. Többször idéztük már e hasábkon *Lewin* héber költő „*Zsidó öröm*” c. keserű versét, melynek tartalma:

— A városkában megölve találtak egy gyereket. A gyilkosságból vérvádat kovácsoltak a zsidók ellen, akik már-már kétségbe voltak esve. Végül azonban, amidőn kiderült, hogy a gyerek — *hála az Égnek*... zsidó, óriási lett a zsidók öröme...

Így kellene tulajdonképpen örülniök a német zsidóknak, hogy a svájci törvénytől a legnagyobb büntetést szabta ki. De sajnos, még ez az öröm is nagyon korai. A német sajtó egyhangúan azt a nótát fújja, hogy jogi szempontból el van intézve az ügy, de most felelősségre vonják a felbujtókat. Felbujtó természetesen „mindenki.” Holott egész világosan ki-

Reklam az utolsó spanyol-zsidó miniszterrel

Furesa jubileumi tervről olvastunk a külföldi lapokban. A portugál főváros, *Lissabon*, jubileumra készül: *egy zsidó férfit akar nagy pompával ünnepelni*. Az illetőt még most is ismeri minden irástudó zsidó ember és tragikus egyénisége, sorsának fordulatossága megrendít minden zsidót, aki a történetet olvassa.

Don Jiczechok Abarbanelről van szó. Ötszáz éve lesz a reánk köszöntő 1937. évben, hogy *Lissabonban* született. Tudjuk, hogy 55 éves korában végigélte a nagy tragédiát, amikor 1492-ben kiűzték az összes zsidókat Spanyolországból. Vele mint pénzügyminiszterrel kivételt akartak tenni, de ő nem akarta megtagadni a testvéreivel való együttérzést és ő is elindult a szenvedések tövises útjára. Bolyongásai közben állandóan foglalkozott a Talmudnak és a Midrásnak a Mosiách eljövételéről szóló tanításával és vigasztalásaival amint ez kiderül a „*J'süajsz M'sichaj*” című művéből. Hangoztatta hogy a fő: a hit a Tórában és ezért a *Rambam* 13 hitcikelyét ő egy pontba foglalta: *hinni a Tóra minden egyes szavában*. Amit hosszas bolyongása alatt tapasztalt és tanult, azt mind belesűrítette a *Nviim Risajnim*-hoz, az első prófétákhoz írt magyarázatában. Aki tanulmányozza alapos fejtegetéseit, nagy szellemi gyönyört talál bennük.

Ezt a férfit akarják ünnepelni *Lissabonban*. Nem szellemi értékei propagálása céljából, hanem idegenforgalmi okokból. *Lissabonban* utánozni akarják a spanyolországi *Majmonides* ünnepélyeket. Emlékszünk: 1935 elején volt a nagy ünnepelés, a lapok szép cikkeket hoz-

tak, *Kordova városában* még egy muzeumot is megnyitottak *Majmonides* 800. születésnapja alkalmából, de azután jött a forradalom, kiűldözték a *Spanyolországban* letelepedett külföldi zsidókat, feledve lett minden pattogó frázis és nagyhangú szólam, amely a *Majmonides-ünnepségeken* elhangzott.

Ötszáz évvel ezelőtt született *R. Jiczechok Abarbanel*. Születésnapját, *igazán* csak azok ünnepelik, akik az ő kommentárjait tanulmányozzák, eszméit megszívlelik, vértanúságig menő hitét követik. Ez épp úgy van, mint *Majmonides* jubileumával kapcsolatban. Azok ünnepelték legjobban és legméltóbban a 800-ik születésnapját, akik mindennap hódoltak emlékezetének, a „*Rambam*” tanulásával.

Modern fűzőket, melltartókat jutányos áron készítenek.

Sternné,

Budapest, VII., Sip-utca 6. II/1. líft.

Telefon: 1-354-60.

א ר ט ה ' נ ש ר

KARMEL

PENZIÓ

Friedman Józsefné

Budapest, Andrásy-ut 43.

Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbusszösszeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás —konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

derült, hogy ez az exaltált ember nem csak társak nélkül követte el tettét, hanem *ész nélkül* is. A zsidóság egyébként legélesebben elítéli a politikai gyilkosságot és

hogy mennyire kell a zsidónak ügyelni, hogy a profán világban szokásos politikai gyilkosságot utálatlaltal visszautasítsa, erre legjobb példa éppen a *Frankfurter* eset.

Talán az lesz a tragédiának a jó oldala, hogy visszariadó hatás-

sal lesz és visszatartja a meggonolatlanságtól a hevesvéreket. És az eset, amilyen kísérteties fényben mutatja a zsidó gölüst, épp olyan határozottsággal ki-domborítja az igazi zsidó álláspontot: „Az Örökkévaló fog harcolni értetek, ti maradjatok vesztet”. Túrni, szenvedni és kitarítani kell, amíg a Mindenható (*Sadáj*), akinek nevében benne van az: „elég” (*dáj*), nem fogja a mi szenvedéseinkre a megváltó szót mondani: „Elég volt.” (*Jajmár l'ezórajse'énáj dáj*.)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajchi, Tévész 12
Gyertyagyújtás (Bpest): 3.50
כשר kimenetele „ : 4.42

— A Tóra ünnepe volt a Chanuka szombateste Klein Márkus szaschevra-elnök által lakásán adott szombatki-rályón lakoma, a délelőtti lefolyt Tóra-avatása alkalmából. Az egész megjelent elit közönség csodálattal gyönyörködött a pompás k'le kajdes-ban, melynek re-mek kivitele a Heiden Leó-cég művé-szetét dicséri. Az ünnepélyes alkalomra stíluszerűen beilleszkedett a Jajmo trak-tátusra rendezett szijum, Pfeffer Mór hadron-előadásával. A sz'üdasz miczvo ünnepi szónokai voltak még: Sussmann Viktor rabbi, Horovicz Jenő jeruzsálemi rabbi, Klein Márkus, Schlesinger Lipót rabbi, Fischer Ármán, dr. Deutsch Adolf, Herzfeld Hermann, Strauszmann Dániel.

— Szombaton megjelenő zsidó lapok. Botrányos esetről értesítenek Varsóból. „Das neue Wort” c. héberbetűs, zsar-gonyelvű cionista napilap mely eddig hatszor hetenként jelent meg, ezentúl szombaton is megjelenik és árusítatik. A bundista „Volkszeitung” után ez a második varsói zsidó napilap, mely a szombatot nyilvánosan megszegi.

— Csakis vallásilag megengedett mó-don gyakoroljunk jótéményt! Balmaz-újvárosról írják nekünk: A chanukai, purimi és egyéb alkalmakat a karitativ intézmények, egyletek stb. igen helye-sen jótékony célú rendezvényekre hasz-nálják fel. Csak hogy gyakran a nemes cél szolgálataiban nem válogatják meg az eszközt és „a cél szentesíti az esz-közt” hamis jelszava alatt a rendez-vényt vallásilag kifogásolható módon eszközlik. Ezt az országban sokhelyütt tapasztalható anomáliát erős szavakkal ostromozta Fried Menyhért főrabbi, a Chanukakor lefolyt misnájosz-szijum al-kalmából megtartott magasröptű drósó-jában. A főt. szónok beszéde, melyben a tagokat intenzívebb Tóratanulásra és a fiatalság vallási nevelésének nagyobb súlyt helyezése érdekében, nagy ha-tást váltott ki.

— A pápai T. B. Reisz Ernő lelépő alelnök, mint választási elnök, vezeté-sével, a köv. tisztikart választotta: Gott-lieb Sándor elnök, Friebert Jenő alel-nök, Sternberg Márton ügyv. titkár, Hoffmann Izidor pénztáros, Schiller Sa-lamon ellenőr, Reisz Dezső és Strasler Ármán templomatyák, Friebert Imre könyvtáros. Választmány: Scheiber Kornél, Friebert Hugó, Kohn Gyula, Rosenberger Béla, Eisler Pál, póttagok: Gottlieb Z., Mayer M., Kollmann D.

NISZEL

ORTH. KÓSER ÉTTEREM

Rombach-utca 16.

Telefon: 13-79-89 és 14-39-96.

**1 kenyér
hus
burgonya v. rizs
tészta v. fröccs
pengő**

Halak

60 fillértől

Lakodalmi ebédek,
bankettek, diszteri-
tések már

1.20-tól

Zamatos idei

BOR

utcán át
60 fillér

Szentföldi hírek

Haifa, december 20. Az Irak Petroleum Company, mely a mos-suli petróleumkoncesszió tulajdo-nosa, elhatározta, hogy Mosszultól újabb földalatti petróleumvezetékét épít ki Haifaig. Az új vezeték pár-huzamosan haladna az eddigivel. Az építkezéseket rövid időn belül megkezdik. A vezeték 2500 kilométer hosszú lesz és javarészt a pusztán halad majd keresztül. A társa-ság ezzel egyidejűleg elhatározta, hogy megerősíti a petróleumveze-ték őrzését. A kettős vezeték lehe-tővé fogja tenni, hogy Haifán évente három millió tonna petró-leumot tároljanak.

Jaffa, dec. 20. Egy jaffai arab rendőrtiszt ellen merényletet követ-tek el. A rendőrtiszt felvette a har-cot a merénylővel, aki egyike a za-vargások alatt is szerepet játszott terroristáknak. A rendőrtiszt meg-sebesítette támadóját, akinek mégis sikerült elmenekülnie. A támadó revolvere a helyszínen maradt.

Jeruzsálem, dec. 20. Revizionista munkások egy csoportja tüntetést rendezett a Hadassa kórház épü-lete előtt, mert az új egyetemi kli-nikák építésénél nem alkalmaztak revizionista munkást. A tüntetők egyrésze behatolt a kórház épüle-tébe és ott botrányt rendezett. A tüntetők berontották a kórházro-dába és összedobálták az iratcsomókat. A kórház két tisztviselője az összeütközés közben megsérült. A botrányok dr. Yaski igazgató-orvos vetett véget, aki erőlesen távozásra szólította fel a tüntetőket.

Tegnap jelent meg a hivatalos lapban az új büntetőtörvénykönyv, amely hatályon kívül helyezi a régi török büntetőtörvényt. Általában az angol büntetőtörvénykönyv elvei jutnak érvényre az új kodexben, de nem minden tekintetben. Így pél-dául az új törvény csak az előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölést tekinti gyilkosságnak. Az új törvény nem bünteti feltét-lenül a többnejűséget sem. A mohamedánok ezentúl is annyi feleséget vehetnek maguknak, amennyit (négyet) a vallási törvényük meg-enged. A zsidók szintén élhetnek többnejűségben, amennyiben vallási szabályaik azt nem tiltják. (A keleti zsidók egy részénél tudvalevő-leg, akik nem fogadták el a *ché-rem d'rabbénü Gérsaimt*, szokásos a többnejűség.) Csak a kereszté-nyeknek tilos több nővel egyszerre törvényes házasságban élni.

— Baltazár püspök utóda. Debren-cenből jelentik: Mult szerdán iktat-ták be Baltazár Dezső örökébe az új tiszántúli református püspököt, Maklár Károlyt, aki programjában kifejtette, hogy nagy elődje szellemében fog működni; nem nézi, ki protestáns, ki katolikus, ki zsidó. Az üdvözlő küldöttségek sorában Bernfeld Sámuel és Ungár Jenő tolmácsolták a zsidóság jókíván-ságait.

— Utánzásra méltó. Sátoraljaújhe-lyen Chanuka 6. napján Stern Jakab és neje díszebédét rendezett a jesivanö-vendékek tiszteletére. A sz'üdasz miczvo fényét emelték beszédekkel Klein Ber-nát főrabbi és Dick Herman tb. főrabbi. Stern Tibor növendék is hatásosan be-szélt.

— A munkási főrabbi Budapestre érkezett vasárnap éjjel. Hir szerint a főrabbi hosszabb gyógykezelé-tésre jött a fővárosba.

— A kúvárdai Talmudtóra elnökévé egyhangulag újból Stern Dánielt választották, akinek a Tóraitézést felvirágoztatása körül tudvalevő-leg nagy érdemei vannak.

— A fehérgyarmati jesivában jólsi-került chanukai ünnepség folyt le mult hét vasárnap este a nagy bész-hamidrosban sz'üdasz miczvo kere-tében, a hitközség előkelőségeinek, a hitközség, a menza és az „aszifasz hatalmidim” egyesület vezetőségei-nek részvételével. A jesivavezetőség nevében *Schwarz Ch. Cz.* növendék üdvözölte szépen felépített beszé-dében a Tóra tiszteletére egybegyül-teket, markáns gondolatokban fej-tegette a Chanuka jelentőségét, vé-gül az összes növendékek háláját tolmácsolta mindazoknak, akik a jesivát támogatják, de különösen Winkler Zoltánnak és Mátyás Adolfnak, akik a jesiva érdekében oly önzetlenül s áldásosan működ-nek közre. Ezután Winkler és Mátyás urak emelkedtek szólásra. Ők szívesen meghoznak, úgymond, minden áldozatot, csak hogy a nö-vendékek éjt nappalá téve foglal-kozhassanak a szent Tannal és hogy a főt. Günczler főrabbi hírneves je-sivájának presztizsét még jobban emeljék. Végül *Fried J. Z.*, hatorasz hajróó birtokában levő növendék (Debrecen) beszélt nagy hatással.

Az est rendezése Schwarz V. (Bal-mazújváros), Jakobovits M. (Vásá-rosmány), Rosenblüth J. (Mező-kövesd) érdeme.

— Az új dwinski főrabbi. Mint em-lékezetes, közvetlen Purim előtt elhunyt a rogatschowi gaon néven ismert dwinski főrabbi. Utódján a bécsi R. Alter Fuchs fiatal rabbitt választották.

— Amerikai jesiva-jubileum. New-Yorkból táviratozzák: „A Rabbi Jicz-chok Elchonon-féle jesiva 50 éves fenn-állása alkalmából Newyorkban banket-et rendeztek, 1200 személy részvételé-vel. Lévy Sámuel jesivavezető felszólá-lásában kifejtette, hogy a zsidó szív minden nyomor dacára is felszínen fog maradni, a jesiva a zsidóság életkara-tának kifejezője...

— Nyírbogát hitközsége a napokban iktatja be Katina Ábrahám új főrab-biját.

— A pozsonyi jesiva szépen díszített menzájában Chanuka vasárnapján szí-jum-ünnepélyt rendeztek Kidüsinre, mely traktátust Schreiber Sámuel rabbi adta elő, az elmúlt szemeszterekben. Az ün-nepély fényét főt. Schreiber Akiba fő-rabbi jelenléte emelte. A rabbinövendé-kek köszönetét az előadónak — aki ez-úttal magasszárnyalású hadront mondott — Eichel (Bpest) tolmácsolta szép be-széd keretében. Utána még többen mondtak Tóraigéket.

— Haláleset. Békéscsabáról jelentik: Mély részvétellel kísérték örök nyugalomra dr. Eisenberg Bertalan orvost, az orth. hitközség ezen kiváló talmudtudós, nemeslelkű tagját. Chanuka miatt Tie-germann főrabbi csupán pár szóval em-lékezett meg a Boldogult nemes jelle-méről, szívjóságáról. Neki, úgymond, a szegények istápolójának, önfeláldozó gyógyítójának, fölösleges is a heszped, minden utca, minden ház gyászolja és siratja... A hitközség nevében Grün-wald Dávid alelnök búcsúzott, mint vá-lasztmányi tagtól és éveken át műkö-dött iskolaszéki elnöktől. Végül az or-vosok nevében dr. Vértés búcsúztatta.

Tükrök,

új és használt, olcsón.
Népszínház-utca 33.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült
és süteménygyára Budapest, VII.
Deb-utca 22. - Telefon: 1-423-65

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Singer Jolán Jánosháza és Bodanzky Sámuel Pápa jegyesek.

Guttman Helenkét Polgárról eljegyezte Simonovits Bernát Kisvárdára.

Winkler Goldika Sárvár és Herstein J. Hajdusámson jegyesek. (M. k. é. h.)

Klepner Rózsikát Gyöngyösről eljegyezte Rosenfeld Sándor Szirmabesenyő-Tornalja. (M. k. é. h.)

Schreiber Lea Pápa és Friedmann Zoltán Kisvárdára, dec. 20-án tartották esküvőjüket Budapesten.

Jungreis Sára a füleki főrabbi leánya, Kiszlév 17-én tartotta esküvőjét Katina Abrahám nyirbogáti főrabbiával.

Duschinsky Ráchelt a rákospatolai főrabbi leányát eljegyezte Fischer Elek Újpest. (Az újpesti T. B. szívélyesen gratulál szeretett elnökének.)

Legfinomabb kivitelű, divatos parókák: Altschülnernél, Budapest, VII., Csányi-utca 12. (Telefon: 1-310-79.)

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETNER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon: 2-945-60. Ekszertőzsde tag.

x Jubadont orth. kóser fogkrém, amely a bpesti orth. rabbiság felügyelete alatt készül, az összes orth. fűszerüzletekben kapható. Ezt a prima fogkrémet, mely tubusokban kerül forgalomba, összes vallásos hittestvéreinknek ajánljuk. (Lásd hirdetését.)

HEIDEN JENŐ

OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-u. 21.
Telefon: 13-81-10. ● Szombaton zárva.

Eredeti angol szövet-
különlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc utca 14. — Szombaton zárva.

POLLÁK SAROLTA

kozmetikus, az ország legismertebb és legmodernebb
ANDRÁSSY-ÚT 32. kozmetikai intézete. **Szépségápolás**, villa-
mos szőrtelenítés, szemölcsirtás. kvarc „Miracle” hajeltávolítószert tanítványképzés.

MEGNYILT A TÉLI SZEZON A MAGAS TÁTRÁBAN

Egyedüli orth. kóser penzió Tátralomnicon מן המדרין מן המדרין.
Gyönyörű park, ültetvények, szép, napos, meleg szobák, kitűnő konyha,
elsőrendű kiszolgálás. Elő- és utószezonban kedvezmény. Lakodalmak
legszebb kivitelben olcsón eszközöltek.

PENSION TOBOVITS, TATRANSKA LOMNICA, Villa Bugsch

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása:
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Allást-
keresőkénél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is. Jelíges levelekhez 20 fillér
bélyeg mellékelendő.

ÜGYES varrónő 2-3000 P-vel biztos
existenciájú szombattartóhoz
férjhez menne. Cím kettőslapon.

HAZTARTÁSOM önálló vezetésére
keresek egyszerű orth. leányt, aki
a házra felügyeljen. 28 pengő ha-
vi fizetés. „Sopron” jelígre írt
zárt leveleket a kiadó továbbít.

VALLÁSOS okleveles zongoratanár,
30-on felül, biztos existenciába
benősülhet. Cím kettőslapon a
kiadóban.

SAJÁT üzlettel rendelkező fiatal-
ember keres szerény, vallásos vi-
déki leányt. „1000 P” jelíge. (20
fill. bély.)

ELSŐRENDŰ orth. családból való,
jesivát végzett, intelligens, jó-
megjelenésű 26 éves öcsémet, ha-
sonló családba benősíteném.
„Mindenhez ért” jelíge.

SADCHEN diszkrétciával csakis
jobb házakban, a régi makói fő-
rabbi fia: Kornfeld Dávid, Bpest,
Rombach-u. 14. (Válaszbélyeg).

NŐSÜLNÉ, vagy benősülne bár-
milyen szakmába, 2000 készpénz-
zel rendelkező 28 éves fatisztvi-
selő: „Reális, komoly” jelíge. (20
fill. bély.)

GYERMEKEKKEL tanulna gemó-
ret, esetleg profán tárgyakat is
korrepetálna, hosszú évtizedes pe-
dagógus. Kisebb templomban va-
ló rendszeres hitszónoklást és elő-
adást is vállal. Cím: Láng Kál-
mán, Bpest, Dob-u. 10. II. 45.

TANITÓNÓT keresek, elemista ta-
nításához. „Teljes ellátás ellené-
ben” jelíge.

BENŐSÜLNÉ, megnősülne, 26 éves
okleveles tanító. „Intelligens” je-
líge. (20 fill. bély.)

ORTH. metsző-előimádkozó állásért
lelépést fizetek. Cím kettőslapon
a kiadóban.

VOLT talmudista, jövedelmező ipar-
ban elsőrangú szakember, nősülni
óhajt. Kisebb testi hiba nem aka-
dály. Önálló ipari berendezéshez
szükséges hozomány 6000 pengő.
Bővebbet: Schwarz Sámuel, Mis-
kole, Petőfi-u. 27.

FERJHEZ adnám 27 éves csinos
leányomat, 5000 P hozománnyal és
berendezett lakással. „Komoly” jel.

HASZNÁLT ספרים „u. m. Sasz,
Türim, Moginim, משה stb, állan-
dóan legolesőbban: Moskovitz
Adolf könyvkereskedőnél, Deb-
recen, Pásti-u. 2. (Válaszbélyeg.)

FÜSTÖLT libahús, orth. kóser,
Magyarország legolesőbb beszer-
zési forrása: Kornhauser Adolf,
Debrecen, Simonffy-u. 1.

EBÉDKOSZTOT orth. kósert tiszta
helyen keresek. „Vörösmarty-ut-
cához közel” jelíge.

**Finomszesz és borpárlat között fenn-
álló jelentékeny árkülönbséget folytán
ismét fokozottan iennáll a משה נטף.
Aki משה נטף מן המדרין מן המדרין kóser,
RUM, LIKÓR és SZILVÓRIUMRA
reflektál, szíveskedjék rendelésével
felkeresni. — Elsőrangú referenciák.
SCHWARZ JÓZSEF
nagykereskedő, rum és likörgyáros
SÁRVÁR**

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Kötöttárúk

dús választékban

SZÉKELY JENŐ

Petőfi Sándor-u. 9. és
Váci-utca 7.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer, Bethlen Gábor utca 33.